

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

15 בפברואר 2016

1021

ו' באדר א' התשע"ו

עמוד

540 הצעת חוק מוסר תשלומים לספקים, התשע"ו-2016

הצעת חוק מוסר תשלומים לספקים, התשע"ו-2016

- מטרה 1. מטרתו של חוק זה להסדיר ביצוע תשלומים לספקים בעד מכירת טובין, מתן שירות או ביצוע עבודה.
- הגדרות 2. בחוק זה –
 "גוף מתקצב" – כהגדרתו בסעיף 21 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985¹;

דבריו הסבר

עלויות המימון בתנאים נוחים יחסית, הם מגלגלים את לקיחת האשראי לעסקים הקטנים, אשר כאמור מקבלים אשראי יקר.

העדר הסדרה של תנאי התשלום במשק פוגע בעסקים קטנים הסובלים בעקבות כך מקשיי מימון, ופוגעים גם במזמין השירות, הטובין או העבודה, שמשלם מחיר יקר יותר בשל התשלום הנדחה.

כדי לשפר את סיכויי ההישרדות ואפשרויות ההתפתחות של עסקים בכלל ושל עסקים קטנים ובינוניים בפרט, מבקשת הממשלה לשפר את תנאי עשיית העסקים והיזמות בישראל, באמצעות החוק הייעודי המוצע הקובע מועדי תשלום מקסימאליים במשק בעד מכירת טובין, מתן שירות או ביצוע עבודה על ידי ספק. כל זאת בהתאם לעקרונות של שיפור תנאי עשיית העסקים הנהוגים במדינות OECD ובכלל זה, הדירקטיבה של האיחוד האירופי DIRECTIVE 2011/7/EU.

הדירקטיבה האמורה מנחה את המדינות החברות באיחוד האירופי להסדיר את מועדי התשלום לספקים, הן בהתייחס לעסקאות במגזר הציבורי והן בהתייחס לעסקאות במגזר הפרטי, כך שימי האשראי בעסקאות ספקים מול המגזר הציבורי יעמדו על 30 ימים לכל היותר וימי האשראי בעסקאות מול המגזר הפרטי יעמדו על 60 ימים לכל היותר. הדירקטיבה יושמה ומיושמת גם בימים אלה במדינות רבות החברות באיחוד האירופי באמצעות חקיקה מדינתית ברוח זו.

קביעת נורמת תשלומים הוגנת יותר, כפי שהיא מוצעת בהצעת חוק זו, תאפשר סביבה עסקית תחרותית בעבור עסקים קטנים, וכן תזיל את עלויות העסקה בעבור מזמיני השירות, העבודה או הטובין.

סעיף 1 סעיף זה מעגן את מטרת הצעת חוק הכוללת הסדרה של ביצוע תשלומים לספקים במסגרת עסקה למכירת טובין, למתן שירותים או לביצוע עבודה.

סעיף 2 בסעיף זה מוצע להגדיר מונחים שונים המשמשים בהצעת החוק, וזאת לשם הבהרה ותחימת המסגרת שבה יפעל ההסדר המוצע. בין השאר, מוגדרים המונחים האלה:

כללי פעילותם של עסקים קטנים ובינוניים בישראל מאופיינת בחסמים רבים במגוון תחומים הנוגעים לפעילות היומיומית של העסק, לשירותו, להתפתחותו ולמיצוי הפוטנציאל שלו. בכלל זה קיימת בעיית תזרים מזומנים בעקבות דחיית תשלומים למועדים ארוכים על ידי לקוחות איתנים וגדולים, הן במגזר הציבורי והן במגזר הפרטי.

לפי נתוני הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים במשרד הכלכלה והתעשייה, ממוצע ימי אשראי ספקים בעד מכירת טובין, מתן שירות או ביצוע עבודה, עמד בשנת 2015 על 72 ימים.

לכד מעסקאות שמבצעים משרדי הממשלה, אין כיום כללים המסדירים את מועדי התשלום במשק. עסקאות הממשלה מוסדרות באמצעות הוראת תכ"מ 1.4.3 – "מועדי תשלום" הקובעת פרקי זמן של 24 עד 45 ימי אשראי (בהתאם למועד הגשת החשבונית), ולמרות זאת, דוח של הצוות לבחינת יעול תהליכי התשלום לספקים בממשלה בראשות החשבת הכללית במשרד האוצר מיום א' בניסן התשע"ד (1 באפריל 2014), מצא כי 67% מהחשבוניות משולמות לאחר המועדים הקבועים בהוראה.

גופים ציבוריים ואחרים ובתוכם רשויות מקומיות, תאגידים סטטוטוריים וחברות ממשלתיות, אינם נתונים בסד זמנים כלשהו לביצוע התשלום, וקיימת שונות במספר ימי האשראי בפועל בין מוסדות המדינה השונים, אשר יכולים להגיע גם לתשלומים של "שוטף פלוס 90" ו"שוטף פלוס 120".

פרקטיקה של דחיית תשלומים מקשה במיוחד על עסקים קטנים ובינוניים החסרים יכולת פיננסית להמתין פרקי זמן ממושכים עד לקבלת התשלום. כתוצאה מכך הם נאלצים לשאת בנטל ממוני כבד, ולחפש אחר מקורות מימון חלופיים עד לקבלת התמורה.

לצד יכולת נמוכה לספוג את ימי האשראי, מגזר העסקים הקטנים מקבל תנאי אשראי בנקאי נחותים ביחס לעסקים גדולים. לפי דוחות הבנקים בשנת 2014 נדרשו עסקים קטנים לשלם ריבית של 6.09% על הלוואות שקיבלו, לעומת ריבית של 3.04% שנגבתה מעסקים גדולים. התנהלות זו יוצרת עיוות שלפיו במקום שהגופים החזקים (גופים ציבוריים או עסקים גדולים) ייקחו על עצמם את

¹ ס"ח התשמ"ה, עמ' 60.

- "חוק המועצה להשכלה גבוהה" – חוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958²;
- "חשבון" – דרישה לתשלום תמורה בעד עסקה, שמוגשת למזמין בידי ספק;
- "מוסד להשכלה גבוהה" – מוסד מהמוסדות המפורטים להלן, שהממשלה משתתפת בתקציבו, במישרין או בעקיפין:
- (1) מוסד מוכר כמשמעותו בסעיף 9 לחוק המועצה להשכלה גבוהה;
- (2) מוסד שקיבל תעודת היתר או אישור לפי סעיף 21א לחוק המועצה להשכלה גבוהה;
- (3) מוסד שהתואר שהוא מעניק הוכר לפי סעיף 28א לחוק המועצה להשכלה גבוהה;
- "מזמין" – משרד ממשלתי, רשות מקומית, גוף שהוקם לפי דין, מוסד להשכלה גבוהה, גוף מתקצב או עסק שמתקשרים עם ספק בחוזה לביצוע עסקה;
- "מימון חיצוני" – תמיכה או תקצוב למטרה ייעודית שמקבלת רשות מקומית מהמדינה או הקצבה שמקבלת רשות מקומית מאת גורם חיצוני אחר;
- "ספק" – מי שמספק טובין, נותן שירות או מבצע עבודה דרך עיסוקו;
- "עבודות הנדסיות בנאות" – כהגדרתן בחוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאות, התשכ"ט-1969³;
- "עסק" – מוסד כספי, עוסק מורשה או עוסק פטור כהגדרתם בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975⁴, למעט תאגיד עירוני;
- "עסקה" – מכירת טובין, מתן שירות או ביצוע עבודה;
- "רשות מקומית" – לרבות תאגיד עירוני;
- "תאגיד עירוני" – כמשמעותו בסעיף 249א לפקודת העיריות⁵, וכן תאגיד שבו יש למועצה מקומית לפחות מחצית מההון או מחצית מכוח ההצבעה.
3. (א) משרד ממשלתי שמתקשר עם ספק בחוזה לביצוע עסקה, ישלם לספק את התמורה מועדי תשלום בעד העסקה בהתאם להוראות אלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

להגדרה "ספק" – ההגדרה המוצעת קובעת כי הספק המתקשר עם המזמין וזכאי לקבלת תשלום בעד העסקה כפי שנקבע בהתקשרות ועל פי המועדים הקבועים בחוק, הוא מי שמספק טובין, נותן שירות או מבצע עבודה, דרך עיסוקו.

להגדרה "מימון חיצוני" – ההגדרה המוצעת מתייחסת לרשויות המקומיות וקובעת מאפיינים למימון שייחשב כמימון אשר בשלו נקבעו לרשות מקומית, כמזמין, מועדי תשלום מיוחדים הקבועים בסעיף 3(ד) להצעת החוק.

סעיף 3 סעיף זה קובע את המועדים שבהם על המזמין לשלם את התמורה בעד הטובין, השירות או העבודה שסופק לו. בשל המאפיינים השונים של סוגי המזמינים השונים (ר' לעיל דברי ההסבר להגדרת "מזמין"

להגדרה "עסקה" – עסקה מוגדרת כמכירת טובין, מתן שירות או ביצוע עבודה. ההגדרה קובעת מהי מהות ההתקשרות אשר בשלה יחולו על הצדדים להתקשרות החובות והזכויות מכוח החוק.

להגדרה "חשבון" – ההגדרה המוצעת קובעת כי דרישה לתשלום תמורה בעד עסקה, שמגיש ספק למזמין, תהווה חשבון לצורך מניין המועדים הקבועים בחוק המוצע.

להגדרה "מזמין" – ההגדרה המוצעת קובעת מי ייחשב כגורם המתקשר עם הספק בחוזה לביצוע עסקה ולפיכך יחויב במועדי התשלום כלפי הספק מכוח החוק. ההגדרה כוללת משרד ממשלתי, רשות מקומית, גוף שהוקם לפי דין, מוסד להשכלה גבוהה, גוף מתקצב או עסק שמתקשרים עם ספק בחוזה לביצוע עסקה.

² ס"ח התשי"ח, עמ' 191.

³ ס"ח התשכ"ט, עמ' 218.

⁴ ס"ח התשל"ו, עמ' 52.

⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 8, עמ' 197.

(1) משרד ממשלתי שבו התקופה לתשלום לספקים נספרת ממועד קבלת החשבון, ישלם את התמורה לספק לא יאוחר מ־45 ימים מהמועד שבו קיבל את החשבון;

(2) משרד ממשלתי שבו התקופה לתשלום לספקים נספרת מתום החודש שבמהלכו התקבל החשבון, ישלם את התמורה לספק לא יאוחר מ־30 ימים מתום החודש שבו קיבל את החשבון.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), בהתקשרות לביצוע עסקה כאמור באותו סעיף קטן שעניינה עבודות הנדסה בנאיות, תשולם התמורה בעד העסקה לא יאוחר מ־85 ימים מהמועד שבו קיבל המשרד הממשלתי את החשבון או מ־70 ימים מתום החודש שבו קיבל המשרד הממשלתי את החשבון, לפי העניין.

(ג) גוף שהוקם לפי דין, מוסד להשכלה גבוהה או גוף מתקצב, למעט רשות מקומית, שהתקשר עם ספק בחוזה לביצוע עסקה, ישלם לספק את התמורה בעד העסקה לא יאוחר מ־45 ימים מתום החודש שבו קיבל את החשבון, אלא אם כן קבעו הצדדים באופן מפורש בחוזה מועד אחר לתשלום, ומועד זה נקבע בשל אופייה המיוחד של ההתקשרות או שהוא אינו מועד בלתי הוגן באופן חריג.

(ד) רשות מקומית שהתקשרה עם ספק בחוזה לביצוע עסקה, תשלם לספק את התמורה בעד העסקה לא יאוחר מ־45 ימים מתום החודש שבו קיבלה את החשבון, ולגבי עסקה שעניינה עבודות הנדסה בנאיות – לא יאוחר מ־90 ימים מתום החודש שבו קיבלה את החשבון, ואולם אם העסקה ממומנת כולה או חלקה באמצעות מימון חיצוני, רשאית הרשות המקומית לדחות את מועד תשלום התמורה עד תום 10 ימי עסקים ממועד קבלת המימון החיצוני לעסקה.

ד ב ר י ה ס ב ר

של 70 ימים. ביחס לעסקאות שעניינן עבודות הנדסה בנאיות נקבעו מועדי תשלום מאוחרים יותר כאמור, נוכח מורכבותן של עסקאות אלה המערבות בדרך כלל גורמי פיקוח ובקרה.

לסעיף קטן (ג)

סעיף קטן זה קובע הסדר לגופים המאופיינים בהיותם גופים נתמכים ומתוקצבים אשר מבנה התקציב שלהם אינו נסמך על מקורות עצמאיים בלבד, דבר שעלול להקשות על התנהלות תזרים המזומנים שלהן. לאור האמור, מוצע לקבוע כי גופים אלה, אשר התקשרו עם ספק בחוזה לביצוע עסקה, ישלמו את התמורה בעד העסקה לא יאוחר מ־45 ימים מתום החודש שבו קיבלו את החשבון, אלא אם כן קבעו הצדדים הסדרי תשלום מפורשים אחרים בחוזה ביניהם. הצדדים רשאים לעשות כן, בין בשל אופייה הייחודי של ההתקשרות אשר מצריך או מצדיק קביעת מועדים אחרים לתשלום, ובין כשהמועדים האחרים שנקבעו לתשלום אינם בלתי הוגנים באופן חריג.

לסעיף קטן (ד)

סעיף קטן זה קובע כי רשות מקומית אשר התקשרה עם ספק בחוזה לביצוע עסקה תשלם את התמורה בעד העסקה לא יאוחר מ־45 ימים מתום החודש שבו קיבלה את החשבון. מעבר לכך, כפי שנקבע ביחס למשרדי הממשלה, גם לרשות מקומית קבוע מועד תשלום מאוחר יותר כאשר מדובר בעסקה

בסעיף 1 להצעת החוק, נקבעו הסדרים שונים בהתאם למהות המזמין ולאופי התנהלותו.

לסעיף קטן (א)

בסעיף קטן זה מוצע כי משרדי ממשלה אשר התקשרו עם ספק בחוזה לביצוע עסקה, ישלמו את התמורה בעד העסקה בהתאם לצורת ההתחשבות הנהוגה במשרד הממשלתי המזמין, נוכח שיטות התשלום השונות הנהוגות במשרדים הממשלתיים השונים, כדלקמן:

(1) משרד ממשלתי שבו התקופה לתשלום לספקים נספרת ממועד קבלת החשבון, ישלם את התמורה לספק לא יאוחר מ־45 ימים מהמועד שבו קיבל את החשבון;

(2) משרד ממשלתי שבו התקופה לתשלום לספקים נספרת מתום החודש שבמהלכו התקבל החשבון, ישלם את התמורה לספק לא יאוחר מ־30 ימים מתום החודש שבו קיבל את החשבון.

לסעיף קטן (ב)

בסעיף קטן זה מוצע כי משרדי ממשלה אשר התקשרו עם ספק בחוזה לביצוע עסקה שעניינה עבודות הנדסה בנאיות, ישלמו את התמורה בעד העסקה בהתאם להסדרים הקבועים לעיל בהוראת סעיף 3(א) להצעת החוק, בשינויים אלה: במקום התקופה של 45 ימים תהיה תקופה של 85 ימים, ובמקום התקופה של 30 ימים תהיה תקופה

(ה) עסק שהתקשר עם ספק בחוזה לביצוע עסקה, ישלם לספק את התמורה בעד העסקה לא יאוחר מ־45 ימים מתום החודש שבו קיבל את החשבון, אלא אם כן קבעו הצדדים באופן מפורש בחוזה מועד אחר לתשלום, ומועד זה נקבע לאור אופייה המיוחד של ההתקשרות או שהוא אינו מועד בלתי הוגן באופן חריג.

(1) (ו) הגיש ספק למזמין חשבון שאינו כולל את כל הפרטים שיש לכלול בו בהתאם לחוזה ביניהם או שהגיש את החשבון בלי שקימו התנאים המהותיים לצורך קבלת התמורה בהתאם לחוזה האמור, יחזיר המזמין את החשבון לספק ויראו זאת כאילו לא קיבל המזמין את החשבון.

(2) על אף האמור בפסקה (1), יחזיר המזמין לספק את החשבון כאמור באותה פסקה לאחר תום תקופת הבדיקה, ישלם המזמין את התמורה הקבועה בחשבון לא יאוחר מ־10 ימי עסקים מתום המועד האחרון לתשלום החשבון כאמור בסעיפים קטנים (א) עד (ה), לפי העניין, ואולם התקופה שממועד החזרת החשבון לספק כאמור עד שהמזמין קיבל מהספק חשבון מתוקן, לא תבוא במניין הימים לתשלום החשבון כאמור; לעניין זה, "תקופת הבדיקה" –

(א) לעניין עסקאות לפי סעיפים קטנים (א), (ג), (ד) – למעט עסקה שעניינה עבודות הנדסה בנאיות ו־ (ה) – 23 ימי עסקים ממועד קבלת החשבון;

(ב) לעניין עסקה לפי סעיף קטן (ב) ועסקה לפי סעיף קטן (ד) שעניינה עבודות הנדסה בנאיות – 60 ימים ממועד קבלת החשבון.

ד ב ר י ה ס ב ר

(ניתן לשקול בהקשר זה, למשל, את גודל פערי הכוחות בין הצדדים להתקשרות).

לסעיף קטן (ו)

כדי לשמור על זכויות הצדדים לעסקה, קובע סעיף קטן זה כי אם הוגש חשבון על ידי הספק כשהוא לא כולל את כל הפרטים שיש לכלול בו בהתאם לחוזה או שהוא אינו מקיים את התנאים המהותיים לצורך קבלת התמורה בהתאם לחוזה בין הצדדים, יחזיר המזמין את החשבון לספק ויראו את החשבון כחשבון שלא הוגש. במקרה כזה מרוץ הזמנים לתשלום התמורה לספק יתחיל להיספר רק לאחר שהספק יגיש למזמין חשבון מתוקן.

עם זאת, לרשות המזמין נתון מספר מוגדר של ימים, לשם השלמת הבדיקה לעניין קיום התנאים המהותיים הנדרשים כאמור, זאת בהתאם לעסקאות השונות המפורטות בסעיף 3(א) עד (ה) להצעת החוק (להלן – תקופת הבדיקה). ככל שתוצאת הבדיקה היא שלא התמלאו התנאים המהותיים והחשבון מוחזר לספק כאמור לעיל רק לאחר תום תקופת הבדיקה, מרוץ הזמנים לא מתחיל מהתחלה ממועד הגשת חשבון מתוקן, אלא המזמין נדרש לשלם את התמורה הקבועה בחשבון לא יאוחר מ־10 ימי עסקים מתום המועד שנקבע לתשלום בסעיף 3(א) עד (ה), לפי העניין. עם זאת מובהר כי התקופה שבמסגרתה תוקן החשבון על ידי הספק ועד להחזרתו למזמין לא תבוא במניין הימים לתשלום החשבון כאמור.

תקופת הבדיקה לעניין עסקאות לפי סעיף 3(א), (ג), (ד) – למעט עסקה שעניינה עבודות הנדסה בנאיות ו־ (ה), תהיה 23 ימי עסקים ממועד קבלת החשבון. תקופת

שעניינה עבודות הנדסה בנאיות – 90 ימים מתום החודש שבו קיבלה את החשבון. כמו כן, במקרה שבו העסקה ממומנת באמצעות מימון חיצוני ובהעדר ודאות לרשות המקומית בדבר מועד קבלת המימון המיועד לירידה, תהיה הרשות רשאית לשלם את התמורה בעד העסקה עד תום 10 ימי עסקים ממועד קבלת המימון החיצוני הרלוונטי לעסקה.

יובהר כי דבר בהצעת החוק אינו מכונן לפגוע בכוחם של המדינה ומשרדי הממשלה להחליט על מועדי העברת תקציבים, להתנות את העברתם בתנאים, ולבחון אם התקיימו אותם תנאים, או בכלל בסמכויותיהם של המדינה ושל משרדי הממשלה ביחס לגופים הנוכרים בהצעת החוק לפי הוראת כל דין, ובכלל זה לעניין העברת תקציבים לרשויות מקומיות.

לסעיף קטן (ה)

סעיף קטן זה קובע כי עסקים שהתקשרו עם ספק בחוזה לביצוע עסקה, ישלמו את התמורה בעד העסקה לא יאוחר מ־45 ימים מתום החודש שבו קיבלו את החשבון, אלא אם כן קבעו הצדדים הסדרי תשלום מפורשים אחרים בחוזה. הצדדים רשאים לעשות כן, בין בשל אופייה הייחודי של ההתקשרות אשר מצריך או מצדיק קביעת מועדים אחרים לתשלום, ובין כשהמועדים האחרים שנקבעו לתשלום אינם בלתי הוגנים באופן חריג.

סעיף זה מצד אחד מחיל גם על המגזר העסקי הפרטי רף של עמידה במועדי תשלום קבועים, ומצד שני מאפשר לצדדים להתנות על הסדר זה כאשר אופייה הייחודי של ההתקשרות (למשל, אופן המימון של המזמין) יכול להצדיק את ההתנאה או כשהמועד אינו בלתי הוגן באופן חריג

(3) על אף הוראות פסקה (2), בהתקשרות בין גוף כאמור בסעיף קטן (ג) או עסק כאמור בסעיף קטן (ה) לבין ספק, רשאים הצדדים לקבוע הוראות אחרות מההוראות שבפסקה האמורה, ובלבד שהוראות אלה נקבעו לאור אופייה המיוחד של ההתקשרות או שאינן בלתי הוגנות באופן חריג.

4. (א) תמורה הקבועה בחשבון שלא שולמה עד המועד לתשלום החשבון כמשמעותו בסעיף 3, תשולם לספק בתוספת הפרשי הצמדה וריבית, ובחלוף 30 ימים מהמועד האמור – בתוספת ריבית פיגורים; לעניין זה – “הפרשי הצמדה וריבית” – כהגדרתם בחוק פסיקת ריבית והצמדה;

“חוק פסיקת ריבית והצמדה” – חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ”א–1961⁶;

“ריבית פיגורים” – כמשמעותה בסעיף 5(ב) לחוק פסיקת ריבית והצמדה.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו על התקשרות בין גוף כאמור בסעיף 3(ג) או עסק כאמור בסעיף 3(ה) לבין ספק, רק בהתקשרות שבה הייתה לאותו גוף או עסק, לפי העניין, עדיפות בעיצוב תנאי החוזה.

5. הקלות ופטורים שר הכלכלה והתעשייה ושר האוצר, בהתייעצות עם השרים הנוגעים לעניין לפי דין, רשאים לקבוע פטור מהוראות סעיפים 3 ו-4, כולן או חלקן, או מועדי תשלום מאוחרים יותר מהמועדים הקבועים בסעיף 3, והכול בהתאם לתנאים שיקבעו, וזאת דרך כלל או בהתייחס לסוגים שונים של ספקים או של עסקאות.

6. חיובים החלים על צד לחוזה לפי סעיפים 3 ו-4, יראו אותם כחלק מאותו חוזה. חיוב מכוח החוק

7. התניה לטובת הספק אין להתנות על הוראות חוק זה אלא לטובת הספק.

8. שמירת חובות המעסיק אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מחובות מעסיק כלפי עובדיו.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 5 מוצע להסמיך את שר הכלכלה והתעשייה ושר האוצר, בהתייעצות עם השרים הנוגעים לעניין לפי דין, לקבוע פטור מהוראות סעיפים 3 ו-4 המוצעים, כולן או חלקן, או מועדי תשלום מאוחרים יותר מהמועדים הקבועים בסעיף 3 המוצע, בהתאם לתנאים שיקבעו וזאת דרך כלל או בהתייחס לסוגים שונים של ספקים או של עסקאות.

הבדיקה לעניין עסקה לפי סעיף 3(ב) ועסקה לפי סעיף 3(ד) שעניינה עבודות הנדסה בנאיות, תהיה 60 ימים ממועד קבלת החשבון. בהתייחס להתקשרות בין גוף כאמור בסעיף קטן (ג) או עסק כאמור בסעיף קטן (ה) לבין ספק, רשאים הצדדים לקבוע ביניהם הוראות אחרות ומועדי תשלום שונים מהקבוע בסעיף קטן זה.

סעיף 4 מוצע כי כל תמורה שלא שולמה עד המועד האחרון לתשלום החשבון, בהתאם למועדי התשלום שנקבעו בסעיף 3 לפי סוג העסקה, תשולם לספק בתוספת הפרשי הצמדה וריבית, כהגדרתם בחוק פסיקת ריבית, התשכ”א–1961. בחלוף 30 ימים מהמועד האמור, תישא התמורה לספק בריבית פיגורים כמשמעותה בחוק האמור. בהתייחס להתקשרות בין גוף כאמור בסעיף 3(ג) המוצע או עסק כאמור בסעיף 3(ה) המוצע לבין ספק, ההוראה האמורה תחול רק בהתקשרות שבה הייתה לאותו גוף או עסק, לפי העניין, עדיפות בעיצוב תנאי החוזה.

סעיף 6 מוצע לקבוע כי חיובים החלים על צד לחוזה לפי סעיפים 3 ו-4 להצעת החוק יראו אותם כחלק מאותו חוזה. באופן זה מובהר כי דיני החוזים הכלליים חלים על ההתקשרויות מכוח חוק זה.

סעיף 7 סעיף זה קובע כי לא ניתן להתנות על הוראות חוק זה, אלא לטובת הספק, וזאת כדי שלא לאפשר התנהלות מקפחת מקום שאין לכך הצדקה.

סעיף 8 סעיף זה קובע כי הוראות החוק המוצע לא יגרעו מחובות מעסיק כלפי עובדיו.

מוצע כי כל תמורה שלא שולמה עד המועד האחרון לתשלום החשבון, בהתאם למועדי התשלום שנקבעו בסעיף 3 לפי סוג העסקה, תשולם לספק בתוספת הפרשי הצמדה וריבית, כהגדרתם בחוק פסיקת ריבית, התשכ”א–1961. בחלוף 30 ימים מהמועד האמור, תישא התמורה לספק בריבית פיגורים כמשמעותה בחוק האמור. בהתייחס להתקשרות בין גוף כאמור בסעיף 3(ג) המוצע או עסק כאמור בסעיף 3(ה) המוצע לבין ספק, ההוראה האמורה תחול רק בהתקשרות שבה הייתה לאותו גוף או עסק, לפי העניין, עדיפות בעיצוב תנאי החוזה.

מנגנון הוספת ריבית והצמדה וריבית פיגורים לתמורה נועד לפצות את הספק עבור נזקיו בשל האיחור, להפוך את האיחור בתשלום ללא כדאי מבחינה כלכלית ובתוך כך לעודד את המזמין לעמוד במועדי התשלום הקבועים בחוק.

⁶ ס”ח התשכ”א, עמ’ 192.

10. בחלוף שלוש שנים ממועד תחילתו של חוק זה, רשאים שר הכלכלה והתעשייה, שר האוצר וראש הממשלה, לאחר התייעצות עם השרים הנוגעים לעניין לפי דין ועם מי שהממשלה מינתה בהחלטתה כסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים, לקבוע כי הוראות סעיף 3(א) ו-4(ב), כולן או חלקן, יחולו בשינויים המחויבים על גופים המנויים בסעיף 3(ג), כולם או חלקם, לעניין עסקאות בינם לבין ספק, והכול בהתאם לתנאים שיקבעו, וזאת דרך כלל או בהתייחס לסוגים שונים של ספקים או של עסקאות; תקנות כאמור יכול שיכללו גם מועדי תשלום מאוחרים יותר מהמועדים הקבועים בסעיף 3.

11. (א) תחילתו של חוק זה, למעט סעיפים 3(א), (ב), (ד) ו-4, 90 ימים מיום פרסומו (להלן – יום התחילה), והוא יחול על חוזים שייחתמו ביום התחילה או לאחריו.

(ב) תחילתם של סעיפים 3(א), (ב), (ד) ו-4 ביום ג' בטבת התשע"ז (1 בינואר 2017), ואולם אם הורתה הממשלה לשר הכלכלה והתעשייה ולשר האוצר להתקין תקנות לעניין אופן החלת החוק על משרדי ממשלה כאמור בסעיף קטן (ג), יהיה מועד התחילה של סעיף 3(א) ו-4(ב) במועד שיקבעו השרים האמורים, בצו, לאחר שהותקנו התקנות האמורות.

(ג) הממשלה רשאית להורות לשר הכלכלה והתעשייה ולשר האוצר להתקין תקנות לגבי אופן החלת החוק על משרדי הממשלה, כולם או חלקם; תקנות כאמור יכול שיכללו פטור מהוראות סעיפים 3 ו-4, כולן או חלקן, או מועדי תשלום מאוחרים יותר מהמועדים הקבועים בסעיף 3, והכול בהתאם לתנאים שיקבעו, וזאת דרך כלל או בהתייחס לסוגים שונים של ספקים או של עסקאות.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ב)

החייבים החלים על משרדי הממשלה והרשויות המקומיות מכוח סעיפים 3(א), (ב), (ד) ו-4 לא ייכנסו לתוקפם ביום התחילה, כי אם ביום ג' בטבת התשע"ז (1 בינואר 2017) וזאת כדי לאפשר למשרדי הממשלה ולרשויות המקומיות להיערך ולהתאים את המערכות המחשוביות והחוזים שלהן להוראות הקבועות בחוק המוצע.

עם זאת, אם הורתה הממשלה לשר הכלכלה והתעשייה ולשר האוצר להתקין תקנות לעניין אופן תחולת החוק על משרדי ממשלה, יהיה מועד התחילה של הסעיפים האמורים במועד שיקבעו השרים האמורים, בצו, לאחר שהותקנו התקנות האמורות.

יובהר, כי תחילתו של סעיף 3(ו) להצעת החוק, אשר כולל הוראות החלות על סעיף 3(א) עד (ה) להצעת החוק, תהיה ביום התחילה, אך הוא יחול, בכל עת, רק לגבי אותן הוראות שבסעיף 3(א) עד (ה) שכבר נכנסו לתוקף, בהתאם למועדי התחילה החלים עליהן.

לסעיף קטן (ג)

אם סברה הממשלה כי טרם כניסת החוק המוצע לתוקף תידרש התקנת תקנות לגבי אופן החלת החוק על משרדי הממשלה, רשאית היא להורות לשר הכלכלה והתעשייה ולשר האוצר להתקין תקנות אשר יכול שיכללו פטורים מהוראות סעיפים 3 ו-4, כולן או חלקן, או מועדי תשלום מאוחרים יותר מהמועדים הקבועים בסעיף 3, והכול בהתאם לתנאים שיקבעו וזאת דרך כלל או בהתייחס לסוגים שונים של ספקים או של עסקאות.

סעיף 9 מוצע לקבוע כי שר הכלכלה והתעשייה ושר האוצר יהיו ממונים על ביצוע החוק המוצע.

סעיף 10 חוק זה קובע לראשונה מועדי תשלום קשיחים בעסקאות בין מזמין לספק. מוצע לקבוע כי במשך שלוש השנים ממועד כניסתו של חוק זה לתוקף תיבחן השפעת הוראותיו על המשק, ובהתאם לתוצאות הבחינה רשאים שר הכלכלה והתעשייה, שר האוצר וראש הממשלה, לאחר התייעצות עם השרים הנוגעים בדבר, כל אחד בתחומו, ולאחר התייעצות עם מי שהממשלה מינתה בהחלטתה כסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים, לקבוע כי הוראות סעיף 3(א) ו-4(ב) להצעת החוק, כולן או חלקן, יחולו, בשינויים המחויבים, על גופים המנויים בסעיף 3(ג) להצעת החוק.

נוכח השונות המובנית באופן הפעולה והתקצוב של גופים כאמור, כולם ביחד וכל אחד לחוד, החלה כאמור תאפשר על כלל הגופים האמורים או חלקם בהתאם לתנאים שיקבעו, וזאת דרך כלל או בהתייחס לסוגים שונים של ספקים או של עסקאות ויכול שיכללו גם מועדי תשלום מאוחרים יותר מהמועדים הקבועים בסעיף 3 להצעת החוק.

סעיף 11 לסעיף קטן (א)

מוצע לקבוע כי תחילתו של החוק המוצע, למעט סעיפים 3(א), (ב), (ד) ו-4, תהיה 90 ימים מיום פרסומו (להלן – יום התחילה), וכי הוא יחול על חוזים שייחתמו ביום התחילה או לאחריו.

(ד) חוק זה לא יחול על עסקאות בין מוסדות בריאות לספקים לצורך מתן שירותים בהתאם לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, ואולם שר הכלכלה והתעשייה, שר הבריאות ושר האוצר רשאים לקבוע כי הוראות סעיף 3(א), (ב), (ד) ו-(ו) יחולו, בשינויים המחויבים על עסקאות כאמור, כולן או חלקן, והכול בהתאם לתנאים שיקבעו, וזאת דרך כלל או בהתייחס לסוגים שונים של מוסדות בריאות או של ספקים; בסעיף זה –

“חוק ביטוח בריאות ממלכתי” – חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ”ד–1994⁷;

“מבוטח” – כהגדרתו בחוק ביטוח בריאות ממלכתי;

“מוסדות בריאות” – כל אחד מאלה:

- (1) “קופת חולים” – כהגדרתה בחוק ביטוח בריאות ממלכתי;
- (2) “בית חולים ציבורי” – כל אחד מאלה:
 - (א) בית חולים ממשלתי;
 - (ב) בית חולים שבבעלות קופת חולים;
 - (ג) בית חולים שבבעלות רשות מקומית;
 - (ד) בית חולים שהוא תאגיד מוסד ציבורי כהגדרתו בסעיף 9(2) לפקודת מס הכנסה⁸;
 - (ה) בית חולים שאינו בית חולים כאמור בפסקאות משנה (א) עד (ד), שבתעודת רישומו לפי פקודת בריאות העם, 1940⁹, כלולות עמדות לרפואה דחופה ומיון;
- (3) האגודה “מגן דוד אדום בישראל” שהוקמה בחוק מגן דוד אדום, התש”ו–1950¹⁰.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ד)

ביציבותם הפיננסית ובשירות שאותו הם מספקים לציבור מתוקף חוק.

נוכח האמור, מוצע להחריג את מערכת הבריאות הציבורית ומוסדותיה מתחולת החוק המוצע עד אשר יקבעו השרים בתקנות כללים מותאמים למערכת זו. לכן מוצע כי החוק המוצע לא יחול על עסקאות בין מוסדות בריאות לספקים לצורך מתן שירותים בהתאם לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, ואולם שר הכלכלה והתעשייה, שר הבריאות ושר האוצר רשאים לקבוע כי הוראות סעיף 3(א), (ב), (ד) ו-(ו) להצעת החוק יחולו, בשינויים המחויבים, על עסקאות כאמור, כולן או חלקן, והכול בהתאם לתנאים שיקבעו, וזאת דרך כלל או בהתייחס לסוגים שונים של מוסדות בריאות או של ספקים.

לסעיף קטן (ה)

סעיף קטן זה קובע הסדר תחולה שונה להוראות החוק ביחס לרשות מקומית בהבראה. רשות מקומית בהבראה, כהגדרתה בסעיף המוצע, היא רשות מקומית שאושרה לה תכנית הבראה וזאת כל עוד תכנית ההבראה בתוקף או

מערכת הבריאות הציבורית ייחודית בכך שהיא מאופיינת בהסדרים כלכליים פרטניים הנובעים, בין השאר, ממספר חוקים, לרבות חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ”ד–1994 (להלן – חוק ביטוח בריאות ממלכתי). חוק פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ”ו–1996 ופרק ה’ לחוק לשינוי סדרי עדיפויות לאומיים (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנים 2013 ו-2014), התשע”ג–2013. הסדרים אלה יוצרים סביבת עבודה נורמטיבית וכלכלית שמאפייניה וכללי פעולתה הייחודיים אינם מהותיים לפעילות שאר משרדי הממשלה והגופים הציבוריים במדינת ישראל.

בנוסף, מוסדות בריאות ציבוריים, דוגמת קופת חולים, בתי חולים ציבוריים, ומגן דוד אדום, נשענים על מקורות מימון ציבוריים בחלק הארי של פעילותם. העובדה כי למכלול פעילותם – המתבצעת בזיקה לחוק ביטוח בריאות ממלכתי – מאפיינים ייחודיים, עשויה להקשות עליהם ליישם את הוראות החוק המוצע, בלא שתיגרם פגיעה

⁷ ס”ח התשנ”ד, עמ’ 156.

⁸ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ’ 120.

⁹ ע”ר 1065, תוס’ 1, עמ’ (ע) 191 (א) 239.

¹⁰ ס”ח התש”י, עמ’ 175.

(ה) הוראות סעיף 3(ד) לא יחולו על רשות מקומית בהבראה ועל תאגיד עירוני של רשות מקומית כאמור, ואולם בתום שנתיים מיום התחילה רשאים שר הכלכלה והתעשייה ושר האוצר, באישור שר הפנים, לקבוע כי הוראות הסעיף האמור יחולו גם על רשויות מקומיות בהבראה, כולן או חלקן, ועל תאגיד עירוני של רשויות מקומיות כאמור, וזאת בתנאים שיקבעו; בסעיף זה, "רשות מקומית בהבראה" – כל אחת מאלה:

(1) רשות מקומית שאושרה לה תכנית הבראה לפי סעיף 140ד לפקודת העיריות או סעיף 35ד לפקודת המועצות המקומיות¹¹, וזאת כל עוד תכנית ההבראה בתוקף;

(2) רשות מקומית שמונה לה חשב מלווה לפי סעיף 142ב לפקודת העיריות או לפי הוראות הסעיף האמור כפי שהוחלו בסעיף 34א לפקודת המועצות המקומיות או בסעיף 17ד לחוק איגודי ערים, התשט"ו–1955¹², וזאת כל עוד מינויו של החשב המלווה בתוקף.

ד ב ר י ה ס ב ר

בהתאמה, קובע הסעיף המוצע כי הוראות סעיף 3(ד) להצעת החוק לא יחולו גם על תאגיד עירוני של רשות מקומית בהבראה, כיון שהתאגיד העירוני מתוקצב על ידי הרשות המקומית וכאשר זו מצויה בתהליך הבראה ותקצובו של התאגיד תלוי בהכנסות הרשות המקומית, גם התאגיד אינו יכול להתחייב למועדי התשלומים הקבועים בחוק המוצע.

על אף כל האמור, בתום שנתיים מיום התחילה ואילך, רשאים שר הכלכלה והתעשייה ושר האוצר, באישור שר הפנים, לקבוע כי הוראות סעיף 3(ד) להצעת החוק יחולו גם על רשויות מקומיות בהבראה, כולן או חלקן, ועל תאגיד עירוני של רשויות מקומיות כאמור, וזאת בתנאים שיקבעו.

רשות מקומית שמונה לה חשב מלווה וזאת כל עוד מינויו של החשב המלווה בתוקף.

רשויות מקומיות בהבראה מצויות בתהליך מניעת התדרדרות וייצוב פיננסי, הנמשך בדרך כלל על פני מספר שנים, כאשר בתקופה זו הכנסות הרשות אינן ודאיות, ותלויות בתנאים שונים. על כן, לרוב, במסגרת פעילותן יש צורך לערוך הסדרי פריסת תשלומים שונים עם נושיהן.

בהתחשב במשתנים הרבים הרלוונטיים לצורך עריכת הסדרי החוב, לא ניתן לקבוע בנוגע לרשויות אלה סד זמני תשלום קשיח כקבוע בסעיף 3(ד) להצעת החוק.

¹¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 9, עמ' 256.

¹² ס"ח התשט"ו, עמ' 48.

